

უბედური ქორბუდა

წავიდეთ, გავშორდეთ ამ ოხერ ქედებსა და ტყეს, თორემ, ვიცი ცოცხალი არცერთი არ გადავრჩებით ამ ზამთარს! - მირჩევდა ჩემი მეგობარი, ჩემი განუყრელი ამხანაგი ქორბუდა, რომელსაც ეს სახელი ირმებმა დიდი რქების გამო დაარქვეს.

მირჩევდა და მართალიც იყო. საშინელი ზამთარი დაგვიდგა: ისეთი დიდი თოვლი მოვიდა, რომ მთლად დაფარა ჯაგები, ჩირგვები; დიდრონ ხეებს ნახევრად ასწვდა: ზოგი მათგანი ისე დაიტვირთა ზევიდან, რომ მოხუცივით წელში მოიხარა, ზოგიც თოვლზე წამოიქცა. აღარსად სჩანდა გზა და კვალი, არ გაირჩეოდა, სად იყო ნაპრალი, სად იყო კლდე და ღრე. სიცივისაგან ყვავიც კი ველარ ალებდა პირს, რომ დაეჩხავლა. ვინ იცის, რამდენჯერ გადავიჩეხეთ ნაპრალებში, რამდენგან შევლებეთ თეთრი თოვლი ჩვენი სისხლიო! საჭმელიც მთლად გამოილია. ნეკერი აღარსად ჩანდა, ზამთის ბალახზედ ხომ ლაპარაკიც კი მეტი იყო. ძირს დედმიწას აელარ ვაწვდენდიო პირს და მალლა - ხეებს. ერთი სიტყვით, აღარ გვედგომებოდა მთაში ძალაუნებურად უნდა მოგვეძებნა სხვა რამ მხარე, სხვა რამ ადგილი და საით წავსულიყავით, თუ არა ბარისაკენ. ბარში, რასაკვირველია ნაკლებად იქნებოდა თოვლი, სიცივე და საჭმელსაც იქ უფრო ვიშოვიდით.

ერთ საღამოს ქორბუდამ რქები მხრებზედ გადაიწყო, შემრმხედა და გაიშვირა წინ ცხვირი: "იქით, იქითო-". ბატონი ხარ მეთქი, დავუკარ მეც თავი თანხმობის ნიშნად, და გავწიეთ ბარისაკენ. ის წინ მიდიოდა, მე უკან მივლევდი: მივდიოდით ფრთხილად: მართალია, არა ბნელოდა, მთვარიანი ღამე იყო, მაგრამ სხვა ათასი საფრთხე გველოდა, გვეშინოდა, მტერს არსად წავწყვეტოდით. მშვივრებმა, დაღლილ-დაქანცულებმა, როგორც იყო, გათენებამდე მივალწიეთ ბარს. ოჰ, რომ იცოდეთ, როგორ გამეხარდა! მთას შემდეგ ბარის ჰავა გაზაფხულად მეჩვენა. ქალაში კარგა გულიანად ვისაუზმეთ და მივაგენით პატარა ფშანსაც, სადაც წყლით გული ვიჯერეთ. შემდეგ ქორბუდამ მიათვალ-მოათვალა იქაურობა და, რომ

დავრწმუნდით, ჩვენს ახლოს არავინ იყო, წამოვწყეთ. მეგობარმა კისერზედ ხელი გადამადვა, მივეთბუნეთ ერთმანეთს და ვისვენებდით ასე. მომაგონდა მთა, მომაგონდა, რა საშინელი შიმშილი და სიცივე გამოვიარეთ: მადლობის ნიშნად ვეალერსებოდი ქორბუდას: მადლიერი ვიყავით ორივე ჩვენი ბედისა, გადავრჩით შიმშილით და სიცივით სიკვდილს.

მაგრამ ვაი, რომ დიდხანს არ გაგრძელებულა ჩვენი ბედნიერება! უცებ რაღაც ხმაურობა მოგვესმა. ჩვენ, ირმები, ერთ არ ვლაპარაკობთ, არამედ თვალებით. მე და ქორბუდამაც ერთმანეთს შევხედეთ: "ნეტა რა ამბავი იქნება, საფრთხე რამ ხომ არ მოგველის?" -- ვეკითხებოდით ერთმანეთს. "მგონი ვიღაცეები გვიახლოვდებიანნემითხრა ქორბუდამ და ზეზე წამოიჭრა, გადახტა ჭალის პირისაკენ და გახედა მინდორს.

"ჰაფ! ჰაფ! ჰაფ! შემოგვესმა ძაღლის ყეფა: დავინახეთ, რომ ძაღლი ჩვენსკენ მორბოდა, მორბოდა კი არა, თითქმის მოფრინავდა და თან "ჰაფ-ჰაფსა იძახდა.

ნირმის კვალია, ირმის, აბა, ქორისჯან, ქორის, უჰ, შენ კი გენაცვალე მაგ ნახტომში! - ისმოდა აქეთ-იქიდან. ეჭვი არ იყო, "ქორისასნ იმ შავბეწვა ძაღლს ეძახდნენ, რომელიც ჩვენსკენ მოფრინავდა, რადგან წახალისებულმა უფრო უმატა კამარას.

"მტერია, თავს ვუშველოთ - მანიშნა ქორბუდამ და გადახტა ფიჩხიანებში. რქები მხრებზედ გადაიწყო და ისე მიარღვევდა ხშირს, აყრილ ჭალას. მე უკან მივდევდი, ძაღლე სულ ახლოს მოგვესმა ქორისას ხმა. მაგრამ ის ახლა მარტო აღარ იყო, იმას ბანს სხვა ძაღლებიც აძლევდნენ. ეჭვი არ იყო, მტერი ბევრად უფრო მეტი გვესეოდა, ვიდრე ჩვენ გვეგონა.

"ჰაუ! ყურშა, ჰაუ! ჰაი, ჰაჰაი! - გვესმოდა აქეთ-იქიდან, ჩვენ თავქვე მივაშურეთ, ქორისა სულ ახლოს მოგვდევდა, მაგრამ რა გვექნა, რით შევბრძოლებოდით? ბუნებას ჩვენთვის არაფერი საბრძოლველი იარაღი არ მოუცია და, ვერიდებით კიდევ სისხლის ღვრას. ჰო, თავქვე დავეშვით, გაველით კიდევ ჭალას, მაგრამ დახეთ ჩვენს უბედურებას; გზა გადაუჭრათ, წინიდან მონადირეები შეგვეფეთნენ.

ნბუჰ, ბუჰ, ზუუ... წუუ!..ნ - დაიგრიალა თოფებმა და

ტყვიამ ყურებში გამიწვილა. მე შიშით წავიქეცი, ქორბუდა ყალბზედ შედგა და უკან გადაქანდა. "ყოჩალ, გაბრო, შიგ გულში გაუარა შენმა ტყვიამა, - დაიძახა ვილამაც. ერთ წუთს თავბრუ დამესხა, სიკვდილმა ელვასავით წინ გამიქროლა, მაგრამ ისევ მალე წამოვიჭერ ზეზე და დავედევნე ქორბუდას, რომელიც გაშმაგებული გარბოდა ჭალაში. ერთი-ორი კამარა - და წამოვეწიე ამხანაგს. გაბროს ტყვია ამცდენოდა, დაჭრილი არ ვიყავ. შუა ჭალას რომ მივალწიეთ, ქარი ამოვიღეთ და ყური დავუგდეთ, საიდან მოდიოდა ხმაურობა. ჩამი-ჩუმი არსაიდან არ ისმოდა, მხოლოდ ქორისა გვიახლოვდებოდა თანდათან ყეფით.

"მთისკენ, ისევ მთისაკენ! - - მანიშნა ქორბუდამ და ერთი ისეთი კამარა შეჰკრა, მეგონა, ძირს აღარ დაეშვება და სულ ასე იფრენს მეთქი. ნჰაფ! პაფ! ჰაფ!ნ--შემოგვეფეთა წინიდან ქორიას ამხანაგი. ძაღლებს ამ მხრიდანაც მოევლოთ. მეტი ილაჯი არ იყო, გვერდი ავუქციეთ, გამოვტრიალდით მარჯვნივ და ისრებივით გავქანდით იქით, საიდანაც არაფერი ხმა არ მოისმოდა.

აჰა, კიდევ მივალწიეთ ჭალის პირს, გავალთ, გავატანთ მახეს, გავარღვევთ ალყას და ისევ მთისკენ მოუსვამთ. სულ ორი-სამი ხელა გვაფარია წინ. ქორბუდამ მთისკენ მიიღერა კისერი, შევხედეთ ჩვენს სამშობლო ქედებს და გაგვიხარდა.

"ბუჰ, ბუჰა - დაიგრიალა ამ დროს თოფებმა და ქორბუდა მოსხლეტილი ოთხივე ფეხით დაეცა ძირს. მხოლოდ ერთილა შემომხედა გამწარებულმა. "მშვიდობით, მშვიდობითონ დ მეუბნებოდა მისი თვალები. შემდეგ აღარაფერი დამინახავს, თვალთ დამიბნელდა, მივხვდი, რომ ქორბუდას თავს საშინელი უბედურება დატრიალდა.

ნბუჰ, ბუჰ, ზუუ!ნ - თოფი თოფზე გრიალებდა და ტყვია ხან თავს გადმომივლიდა ზუზუნით, ხან ყურებში გამიწვილებდა. მივრბოდი და თვითონაც არ გამეგებოდა, საით: ვგრძნობდი კი, რომ ქორბუდა აღარ მომდევდა თან. ხოლო ქორისას ხმაღა მესმოდა ყრუდ: აგერ ცოტალა დამრჩა მთის ქედამდე. აღარც თოფების ხმა ისმის. მივალწიე კიდევ ქედს.

გონება დაბნეულმა, თვალეზარეულმა ავირბინე აღმართი და იქვე ხშირ ბარდებში დავეცი, მეტი აღარ შემეძლო, სული შემიგუბდა სირბილით, გული კინალამ ამომვარდა; ფერდს ფერდსა ვცემდი. რა მექნა? თავსაც რომ წამომდგომოდნენ, ველარსად წავიდოდი: დეე მეც მომკლან იმ ბოროტებმა მეთქი,-- ვამბობდი გამწარებული გულში და თვალებიდან ცრემლები წვიმასავით წამომივიდა. ოჰ, რატომ თქვენი ტირილი არ გაგონდებათ მაშინ, ადამიანებო, როცა ჩვენ ასე გვატირებთ!

ქვითინი ველარ შევიმაგრე. უეჭველად მოკლეს ამხანაგი, ვფიქრობდი მარტოდ-მარტო ბუჩქნარებზედ თავმიდებულის. მერე რადა, ვის რა დავუშავეთ?! რა უყავით ჩემი ქორბუდა, ჩემი საყვარელი მეგობარი?! ვაიმე, ვაიმე, ჩემო ქორბუდავ! ვინ იცის, როგორ ჰგლეჯენ ძაღლები ახლა შენს მშვენიერ ტყავს! როგორ დაშვებულა ძირს შენი მშვენიერი რქები! გულმა აღარ მომითმინა, წამოვიჭერ ზეზე და ქალისაკენ გავიხედე, სადაც ქორბუდა წაიქცა. მე უბედურს კიდეც რაღაც იმედი მქონდა. გულს არ უნდოდა დაეჯერებინა თვისი სიოზბლე. მაგრამ, ვაი ჩემს სიბედკრულეს! დავლუპულიყავ! ქორბუდას რამდენიმე მონადირე აჯდა ზედ, ძაღლები გარს შემოხვეოდნენ. ჯერ არ მომკვდარიყო, არ დაცლილიყო სისხლით და ფართხალობდა. ნრა გიშველო, როგორ მოგეხმარო, ჩემო სიცოცხლე, რა შემიძლია მე, უმწეოს?ნ - ველაპარაკებოდი შორიდან ქორბუდას და გული მიდნებოდა. ტანში სიმწრის ჟრუანტელი მივლიდა. მონადირეები ზეზე წამოდგნენ, ქორბუდამ კი უკანასკნელად გადააგდო კისერი, დაანარცხა დედამიწაზედ რქები და აღარც კი განძრეულა. მოჰკლეს, მოკვდა...

ირემო მთასა მყვირალო,
რამ ჩამოგაგდო ბარადა!
მეუღლე მტერმა მომიკლა,
დავეხეტები ცალადა!

შემომესმა ამ დროს ჭალის პირიდან სიმღერა.
მხიარულობდნენ, იცინოდნენ.

ქორბუდა კი... ეჰ!..

"ეგ სიმღერა იყოს შენი სამგლოვიარო და ჩემი დაობლების

ზარი, ჩემო ქორბუდავ! მშვიდობით, ჩემო საყვარელო! არ დაგივიწყებ ვიდრე ასე მარტოდ-მარტო ვიხეტიალებ მთაში!. გამოველაპარაკე შორიდან უკანასკნელად ქორბუდას და შევუდექე გზას დაობლებული. შორიდან კი ისევ მოისმოდა მხიარულება და სიმღერა: ნირემო მთასა მყვირალონ...

-მშვიდობით, მშვიდობით, ჩემო უბედურო ქორბუდავ!

ახლა, ყმაწვილებო, დავდივარ, დავხეტიალობ მარტოდ-მარტო მთა-ბარად: ჩემი სიცოცხლე რაღა სიცოცხლეა! დავდივარ დაობლებული და ყოველ წუთს თვალწინ მიდგას ქალის პირას ტყვიით განგმირული ქორბუდა, ვხედავ იმის დახუჭულ ლამაზ თვალებს და თანაც მესმის ჩვენი მტრების მხიარული სიმღერა:

ირემო, მთასა მყვირალო,
რამ ჩამოგადო ბარადა?
მეუღლე მტერმა მომიკლა,
დავეხეტები ცალადა!

დიახ, მომიკლეს, გამოასალმეს წუთისოფელს ჩემი საწყალი, უბედური ქორბუდა.

1911 წ.